

Autisme og inklusion i folkekirkens relationelle liv

Efteråret 2015 fik jeg som præst bevilget en tre-måneders studieorlov til at fordybe mig i temaet autisme og folkekirken. Som mor til et søn med autisme havde jeg deltaget i flere kurser om autisme og havde hver gang tænkt, at kirken også måtte kunne have noget at byde ind med.

Af Karin Bräuner Mikkelsen, sognepræst i Ajstrup og ph.d-studerende

Jeg kontaktede efterfølgende biskoppen i Aalborg Stift for at drøfte mine tanker om at arbejde videre med temaet. December 2016 fik jeg bevilget friplads på Teologisk Fakultet i København til at lave en ph.d.-afhandling om emnet, og august 2017 påbegyndte jeg tre års forlagt tjeneste. Overskriften for projektet blev: »Folkekirke og autismspektrumforstyrrelse. Et empirisk og teologisk studie om inklusion i folkekirkens relationelle liv«.

Projektets opbygning

Mit projekt består dels af interviews af 12 præster og fire interviews med forældre til konfirmander med autisme om inklusion og autisme i folkekirken, til dels af to workshops med 12 præster på Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter samt fire observationer.

Det er de samme præster, der deltager i de to workshops med et års mellemrum og en midtvejsstatus i form af skype-møder. På den første workshop har præsterne formuleret guidelines til inklusion af (børne)konfirmander i folkekirken relationelle liv. Anden workshop afsluttes med formulering af nye guidelines efter at have evalueret de guidelines, der blev formuleret på første workshop og efter at have forsøgt at implementere dem i det mellemliggende år.

Alle ti stifter i Danmark er repræsenteret i projektet. Derudover har jeg tilstræbt en variation blandt præster på landet/i byen, alder, erfaring, kirkeligt tilhørsforhold, undervisningsmetoder og køn. Kravet for deltagelse har været, at de deltagende præster har skullet undervise børnekonfirmander eller konfirmander med autisme. Præsterne er fundet ved, at biskoppen i Aalborg skrev ud til alle 103 provstier i Danmark for at få oplysninger om præster, der underviser konfirmander med autisme. 68 % af provstierne meldte tilbage.

Jeg er dags dato lidt mere end midtvejs gennem mit projekt. Efterhånden er der ved at tegne sig nogle konturer af et inklusionsbegreb, der giver sig udslag i seks temaer.

»Efterhånden er der ved at tegne sig nogle konturer af et inklusionsbegreb, der giver sig udslag i seks temaer.«

De seks temaer, der er ved at vise sig

- at vedkende
- at kende
- at bære
- at vandre med et stykke af vejen på skift med andre
- at være hjemme
- de praktiske konsekvenser af de behov, som børn og unge med ASF kan have både som gruppe og individuelt.

Vedkendelse er at byde nogen velkommen uden at kræve noget af dem på forhånd. Mennesker med autisme skal ikke forsøge at ligne mennesker uden autisme. Deres behov skal forsøges opfyldt på et overordnet plan, for at de kan være en del af folkekirken. Vedkendelse er ikke nødvendigvis, at man sidder på samme kirkebænk på samme tid, hvis man ikke kan holde til at være sammen med mange mennesker.

Efter vedkendelsen kommer »at kende«, »at bære« og »at være medvandrere«. »At kende« kan være at finde ud af, hvem mennesket med autisme er, og hvad der betyder noget for ham eller hende. Mennesker med autisme kan have svært ved at udtrykke det, og derfor kan det kræve en ekstra indsats af præsten i forbindelse med konfirmandundervisning.

»At bære« og »at være medvandrere« kan være i tæt samarbejde med lærerne fra specialskoler og specialklasser, der kender børnene og de unge. En erkendelse af de deltagende præster i projektet er, at »ikke at ville« kan betyde »ikke at magte« og nødvendigheden af tydelig kommunikation. »At bære« kan være, at der ikke bliver forlangt mere af forældre til børn med autisme end andre forældre. Kompensation for funktionsnedsættelse må kirken og de medfølgende lærere og pædagoger tage sig af.

»Liturgi og liturgisk dannelse kan være et stort hjælpemiddel, bare den ikke består af for mange ord.«

»At være hjemme« er både i forhold til sig selv, præsten, menigheden, liturgien, kirkerummet og de øvrige ansatte som frivillige medarbejdere. Liturgi og liturgisk dannelse kan være et stort hjælpemiddel, bare den ikke består af for mange ord.

De praktiske konsekvenser kan være i form af fleksibel struktur og forudsigelighed. Strukturen skal være fleksibel, hvor præsten må kunne agere og skifte plan i situationen, hvis børnene ikke magter det, som præsten havde tænkt sig, eller hvis de viser sig at have andre behov: Ikke alle børn med autisme har behov for piktogrammer, men nogle har. Behov kan også være, at der er færre skift, hvor det, der ville kede andre børn, netop passer godt til målgruppen. Behov kan opfyldes ved, at præsten gør sig umage med at binde over fra ikke-abstrakt til abstrakt og ikke tager børnenes identifikation med personer i fortællinger som en selvfølge.

Mit projekt er ikke færdigt endnu, og jeg ser frem til at komme endnu længere ind i problemstillingerne. Forhåbentlig slutter mit projekt ikke kun med min ph.d.-afhandling, men fortsætter som proces. Inklusion er et uopnåeligt ideal. At være så tæt på idealet som muligt fordrer, at man hele tiden vedkender sig de medmennesker, der er særligt udfordrede, og hvad deres behov er.

»Inklusion er et uopnåeligt ideal. At være så tæt på idealet som muligt fordrer, at man hele tiden vedkender sig de medmennesker, der er særligt udfordrede, og hvad deres behov er.«